

Dkt. Daniel K. Darko, Nyaraka za Gerezani, Kipindi cha 8, Utangulizi wa Wafilipi

© 2024 Dan Darko na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Dan Darko katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Nyaraka za Magereza. Huu ni kipindi cha 8, tukiwatambulisha Wafilipi.

Karibu tena kwenye mfululizo wa mihadhara ya masomo ya Biblia kuhusu nyaraka za magereza.

Tukianza hotuba hii, tumeangalia utangulizi wa jumla, na tumezungumzia Wakolosai. Sasa tutaangalia Wafilipi, na tunapoanza Wafilipi, itakuwa muhimu kwetu kujua muktadha wa Wafilipi. Kwa hivyo, hebu turudi kwenye baadhi ya nyenzo za awali ambazo tungependa kuziangalia katika suala la jiografia.

Kama unakumbuka vizuri sana au labda unajua wimbo kuhusu hili, njoo Makedonia utusaidie. Paulo alipoona maono au ndoto hiyo, aliamia sehemu hii ya dunia, inayoitwa Makedonia. Hili litakuwa eneo muhimu sana duniani.

Makedonia ni eneo na si mji. Miji miwili muhimu huko Makedonia ambayo tunajua ni maarufu katika Biblia yetu ni moja ni Filipi, jiji ambalo barua kwa Wafilipi ingeandikiwa, na nyingine ni Thesalonike au Thesalonika, kulingana na matamshi yako au, kulingana na marejeleo yako kwa Thesalonika au Thesalonika ya kisasa. Miji hiyo miwili ni muhimu sana, kama unavyoona kwenye ramani.

Sasa, tumehama kutoka Uturuki ya kisasa hadi Ulaya, na hapa ndipo barua ya Paulo kwa Wafilipi itaandikwa. Lakini tunajua nini kuhusu mji huu unaoitwa Filipi, na tunajua nini kuhusu utamaduni wa wakati huo? Tunajua nini kuhusu dini na watu wa eneo hilo? Hebu tuanze kuangalia mambo machache kuhusu mji huu. Mji huu ulikuwa wa kuvutia kwa sababu ulipata jina lake kutoka kwa Filipo wa Makedonia, ambaye alikuwa baba yake Alexander Mkuu.

Kama unakumbuka kutoka historia yako ya shule ya upili, kulikuwa na kijana mmoja ambaye alikuwa mwanafunzi wa Aristotle ambaye baadaye angeibuka na kushinda sehemu kubwa ya ulimwengu unaojulikana kwa wakati mmoja. Ataenda mbali hadi Afrika Kaskazini. Ataanzisha mji utakaopewa jina lake mwenyewe.

Atajulikana kama mmoja wa mashujaa wakubwa wa wakati wake. Wagiriki watakuwa taifa au kundi lao kuu zaidi katika lugha ya leo, taifa kubwa la wakati huo. Baada ya hayo, tutaona mambo mengi yakiendelea, lakini shikilia wazo hilo na acha nikukumbushe upya.

Baba yake Alexander ni Filipo wa Makedonia , na Filipo atakuwa mmoja wa viongozi watakaoshughulika na viongozi wa Uajemi na kila aina ya masuala magumu na vita kabla ya Wagiriki kuchukua mamlaka. Ni Filipo huyu ambaye mji wa Filipi utaitwa kwa jina lake mwaka 356. Mji huu, unaojulikana kama Filipi, ulikuwa wilaya ya kwanza ya Warumi au ulikuwa wa kwanza wa mji wa Warumi, koloni la Warumi katika eneo hilo.

Sasa, unaweza kujua mambo ya kuvutia ambayo yatakuvutia kuhusu mji huu unaosoma kuuhusu katika Biblia. Kama wewe ni kama mimi, nampenda Yesu Kaisari. Ninapenda maneno hayo. Wananchi wa Roma wa Ufaransa, niambieni.

Ninapenda kusikia majina kama Brutus, Cassius, Casca, na wengine. Unataka kujua kwamba kwa kweli, hapa palikuwa mahali ambapo Mark Antony na Octavian walimshinda Brutus na Cassius na ambapo Yesu Kaisari aliuawa, na kwa hivyo hapa pana kila aina ya vipengele katika mji huu, nami nitakuonyesha baada ya muda mfupi jinsi hii itakavyoathiri mandhari kufikia wakati wa Paulo. Tunajua kwamba Warumi walipouchukua mji huu baadaye, wangeupa mji huu hadhi muhimu katika sheria au sheria za Kirumi.

Wataipatia Filipi kile kilichojulikana kwa Kilatini kama *Ius Italicum* . *Ius Italicum* inakuja na faida nyingi, lakini pia inakuja na jiji hilo kuchukuliwa kuwa jiji la Kirumi linaloendeshwa kwa sheria za Kirumi, desturi za Kirumi zikitekelezwa au kuhimizwa, na majaribio mengi ya kile tunachokiita katika serikali sera ya ujumuishaji ambapo Warumi wangependa kujumuisha iwezekanavyo ili kubadilisha utamaduni wa Kigiriki wa jiji la Filipi na kuufanya kuwa wa Kirumi zaidi kwa sehemu kubwa. Tunajua kwamba kufikia wakati Paulo atakapokuwa amehusika au atakuwa katika jiji hili na baadaye moja kwa moja hadi jiji hili, mengi yanatokea.

Kilatini kilikuwa lugha kuu ya wakati huo, na raia walifurahia uraia kamili wa Kirumi. Kwa hivyo, fikiria kuishi Filipi kufikia wakati wa Paulo. Ulizaliwa Mgiriki, na wewe si Mgiriki wa kawaida tu.

Unaishi katika mji uliopewa jina la baba yake Alexander Mkuu, mmoja wa mashujaa wakubwa wa ustaarabu wa Kigiriki. Sasa, unaishi mahali ambapo, kwa kuzaliwa, unapewa uraia wa Kirumi. Haishangazi utaona tunapowaangalia Wafilipi kwamba kwa kweli Paulo ataanza kuelekeza mawazo ya kanisa kwenye ukweli kwamba uraia mwingine ndio muhimu zaidi.

Uraia wa mbinguni labda ni muhimu zaidi kuliko uraia wa pande mbili walio nao, Mgiriki au Mrumi, katika jiji ambalo watu wanavutiwa sana na uraia na kwa kweli wale ambao ni raia hawawezi kujisikia wamekaribishwa kwa sababu kuna kiburi kikubwa, kiburi cha Kigiriki, kiburi kinachoambatana na uraia wa Kirumi pia katika jiji hili. Hatuna ushahidi mwingi wa kutuonyesha kwamba kulikuwa na Wayahudi wengi

wakati wa Paulo huko Filipi, lakini ikiwa unasoma kati ya mistari kutoka kwa nilichokuwa nikisema hapo awali, ungeundua kuwa hii haipaswi kushangaza hata kidogo kwa sababu ikiwa watu hawa wana kiburi sana kuhusu uraia wao na uraia wa Kigiriki na Kirumi ndio utaratibu wa siku na mambo yanaendeshwa kama Roma, basi mahali hapa panaweza kuwa na uadui, niseme sio rafiki kwa wageni kuliko Roma kwa sababu wana kitu cha Kigiriki cha kulinda au cha kujivunia na sasa wana kitu cha Kirumi cha kulinda au cha kujivunia. Kwa hivyo wageni wanaweza kuja na kufurahia miamala yote mikubwa ya biashara, msisimko, utamaduni tajiri, na shughuli huko Filipi, lakini jambo moja ni hakika: hatuna ushahidi wowote wa sinagogi la Kiyahudi huko Filipi, jambo ambalo lingetokea kama kungekuwa na idadi kubwa ya Wayahudi jijini.

Kwa hivyo, wasomi huwa na makubaliano haya kwamba kama kungekuwa na idadi yoyote ya Wayahudi, lazima iwe ilikuwa kundi dogo sana la Wayahudi kiasi kwamba hatuna dalili za uwepo wao katika akiolojia au mandhari kama tulivyo leo. Ili kuishi Filipi, nadhani O'Brien anajaribu kuelezea kilichokuwa kikiendelea huko kwa hadhi waliyokuwa nayo. Kwa kutumia Italicum, wana haki ya kununua, wana haki ya umiliki, haki ya kuhamisha mali pamoja na haki za kesi za kiraia zenye marupurupu ikiwa ni pamoja na matumizi ya Italicum.

Filipi yenyewe iliundwa kwa mtindo wa mji mama, Roma. Iliwekwa kwa mifumo kama hiyo, mtindo na usanifu ulinakiliwa kwa bidii, na sarafu zilizotengenezwa katika jiji hilo zilikuwa na maandishi ya Kirumi. Sasa, huu ulikuwa mji ambao tayari ulikuwa umestawi, kwa hivyo fikiria Alexander Mkuu. Alikua kiongozi wa ulimwengu, mwenye ushawishi licha ya matatizo yote aliyokuwa nayo na kifo chake cha mapema, lakini hii ndiyo sababu urithi wa baba yake na wa baba yake, niseme nini, fahari ya baba yake inapaswa kuwa hai, imepewa jina la baba yake.

Kwa hivyo, jiji lilikuwa likiendelea vizuri, lakini Warumi walipoingia, walijaribu kubadilisha usanifu, walijaribu kuifanya Roma ndogo, walitaka kuifanya mahali ambapo Warumi wangejisikia nyumbani na kuwageuza Wagiriki, kugeuza kiburi chao chini, kwamba kwa kweli sasa wanaweza kukubali utamaduni wao na kufanya shughuli za Warumi ziongoze katika jiji hili. Kutumia Italicum ilikuwa fursa, lakini pia upanga, lakini raia wa Filipi wangetumia tu uraia wao wote wawili na kuufurahia. Hansen aliweka hivi katika maoni yake kuhusu Wafilipi, kwa kuwa ilikuwa koloni ya Warumi, raia wa Filipi walifurahia haki na marupurupu yote ya raia wa Roma.

Hawakutozwa kodi na walitawaliwa chini ya sheria ya Kirumi, na walitumia Italicum. Filipi iliundwa kwa mfano wa mji mama, Roma. Matao ya Roma, nyumba za kuogea, majukwaa, na mahekalu yalitawala Filipi wakati wa umaskini.

Kuhusu shughuli za kidini katika mji huu, fikiria tu kama shughuli nyingi za Kirumi zingeendelea mjini, basi bila shaka wangukuwa na au wangepitia shughuli nyingi za kidini kama hizo. Tutaona kwamba miungu ya Kigiriki na miungu ya Kirumi

itaabudiwa. Labda ninapaswa kusimama na kusema kwamba katika ulimwengu wa kale, kutokuamini Mungu kulikuwa nadra.

Ilikuwa zaidi ya ushirikina uliokuwa wa kawaida. Watu walipenda kuabudu miungu kadhaa, mungu yeyote ambaye angeweza kufanya mapenzi yao. Kama wewe ni mkulima, unataka mungu wa uzazi akusaidie kufanya vizuri.

Na kama wewe ni mkulima na mkeo anataka kupata watoto zaidi, pia unataka kumwona mungu anayeweza kumsaidia kupata watoto zaidi. Kama unataka kufanikiwa zaidi katika XYZ, jaribu kushauriana na wenye mamlaka wanaoweza kukusaidia. Huo ulikuwa utamaduni wa wakati huo.

Kwa hivyo, kuwa na miungu ya Kirumi na miungu ya Kigiriki ilikuwa kawaida tu katika miji mikubwa kufikia wakati wa Paulo. Kwa maana hii, Filipi haikuwa msamaha. Mji huo uliwekwa chini ya ulinzi wa mungu wa Misri, Isis, kwa sababu Isis alijulikana kuwa na nguvu sana.

Lakini jambo la kuvutia ni kwamba labda kwa sababu ilikuwa mungu wa kigeni, hawangemfanya Isis kuwa mungu mlinzi wa jiji. Mungu mlinzi angekuwa Sibylle, mungu mama. Kuwa na mungu mlinzi si jambo la kawaida katika ulimwengu wa kale.

Unataka kujua kwamba ilikuwa kawaida kwa kila mji kuwa na mungu mlinzi na miungu mingine kadhaa iliyokuwa hai. Tutakapofika Waefeso, nitakupa vidokezo kuhusu muktadha, na utajifunza kwamba si jambo la kawaida hata kidogo. Hiyo ni kusema kwamba Paulo hakuenda katika mji ambao shughuli za kidini zilikuwa ndogo.

Lakini hiyo haikuwa kitu pekee kilichoenea huko. Wakazi pia walifanya uchawi na unajimu. Tunajua kwamba kuna ushahidi mwingi.

Namaanisha tunayo katika siku hizi, tuna mkusanyiko mzima katika kitabu kikubwa kutoka kwa kile tunachokiita Mafunjo ya Uchawi ya Kigiriki ambayo yanatufahamisha kuhusu majaribio ya kichawi yaliyotumika katika ulimwengu wa kale. Uchawi ulikuwa wa kawaida. Kwa kweli, unajimu ulikuwa wa kawaida zaidi.

Sasa, pale unapokuwa na Warumi, inakuwa ya kuvutia sana kwa sababu uchawi na unajimu vimekuwa maarufu sana kiasi kwamba watu mashuhuri huwaajiri wageni ambao ni wazuri katika uchawi na wengine kuja kuishi nao. Katika historia ya Warumi, kuna hadithi kuhusu watawala ambao walikuwa na shaka na wanajimu wa kigeni na wachawi na jinsi walivyofanya kazi mjini, na hivyo kutoa aina zote za marekebisho kwa kujaribu kuwashughulikia wakati wao wenyewe wanahifadhi baadhi ya wazuri ndani yao. Kambi yao wenyewe. Wanafichuliwa, na wanafalsafa hujaribu kuwaona wanafiki.

Tunajua kwamba uchawi na unajimu vilikuwa vya kawaida. Paulo alikuja katika mji huu kufanya huduma, na hapa tunajua kwamba Paulo atatoa ushawishi mkubwa au mchango. Tunajua kutokana na masimulizi ya kitabu cha Matendo kuhusu jinsi Paulo alivyokuja hapa na kabla sijafika huko, hebu tutembelee Filipi leo.

Jiji la Kirumi, shughuli nyingi za kipagani zilizoigwa kama Roma wakati huo, na ustaarabu mwingi. Ustaarabu haimaanishi kwamba watu hawana dini nyingi, kwa hivyo hebu tuangalie baadhi ya mambo ambayo yanaweza kukuvutia. Ukienda kwenye tovuti leo, utaona mambo kama haya.

Baadhi ya uchimbaji wa eneo hilo. Utaona mandhari. Utaona nguzo zingine bado zimesimama.

Unaanza kugundua kuwa mahali hapo palikuwa pameendelezwa kikamilifu kufikia karne ya 1. Labda mtazamo mwingine wa katikati ya mji. Unaanza kuona kwamba usanifu wa katikati ulikuwa na shughuli nyingi na wenye nguvu.

Kulikuwa na shughuli nyingi. Pia kulikuwa na nguzo. Kwa kweli ni mistari iliyonyooka hapa na pale ukiiangalia kwa makini unapoifikiria huko Roma ya kale.

Nitakuonyesha kitu ambacho wanafunzi wangu wanakiona cha kuvutia sana. Wakati mwingine nakumbushwa darasani kwamba labda hapa ndipo tulipopata wazo la vyoo vya kung'arisha kwa sababu walichokuwa wakifanya ni kwamba wana mahali hapa, na hapo ndipo choo chao cha umma. Unapoenda na kushughulikia biashara, kuna mfumo wa maji taka unaoosha chini.

Kwa hivyo, vitu hivyo husombwa na maji kutoka mtoni hadi mahali ambapo vinanuka, si tatizo kubwa. Sasa ninakuonyesha tu vitu hivi vya kuvutia ili tu kukuvutia ukweli kwamba vilikuwa vimeendelea vizuri wakati huo. Pia wanajua kwamba hawapaswi kuwa na uwanja wa nyuma wenye harufu mbaya.

Na kama wanadamu, kama sisi sote, walijua kwamba ilikuwa muhimu kushughulikia biashara wakati mwingine na unahitaji kuja na mawazo ya kuifanya iwe bora zaidi. Acha pia nikuonyeshe kitu kinachohusiana na masomo yetu ya bastola za wafungwa. Kuna tovuti hii iliyogunduliwa huko Filipino.

Tovuti hii kwa kweli inaitwa gereza la Paulo. Hatujui kama Paulo alifungwa mahususi katika eneo hili, lakini inatupa dirisha la kuona aina ya magereza waliyokuwa nayo wakati huo. Pale ambapo una mawe, mahali hapo panaweza kuwa na giza, una vipengele hivi vyote, una baa hizi, na unampata mtu hapo, na ni mahali pamefungwa, na ni wazi kwamba haikuwa rahisi kwa mtu kutoka gereza.

Tumalize ziara yetu ya Filipi kwa kwenda kwenye mojawapo ya sehemu za burudani. Mapema wakati wa Paulo, kulikuwa na ukumbi wa michezo kama huu ambapo

wangeweza kufanya shughuli za kila aina. Baadhi yake hutaki kujua zaidi kuvihusu, kama vile shughuli za wapiganaji wa vita na mengineyo, lakini watu huenda huko na kufurahi.

Sasa unafikiria kuhusu viwanja vya kisasa, na unasema, oh, huo ni usanifu mzuri, mzuri. Walipata wapi wazo hilo? Wakati mwingine, ninaangalia Viwanja vya Roma, na ninaangalia baadhi ya viwanja hivi, na ningesema walikuwa wakifanya hivyo wakati huo. Hiyo ni kusema kwamba hatushughulikii watu au jamii ya Wakristo ambao ni wazimu sana, wasio na ustaarabu, hawajui chochote, na kwa hivyo unafikiri Ukristo ni mojawapo ya mambo unayofanya wakati hujui mengi.

Baadhi ni watu werevu; bila shaka, Paulo mwenyewe alikuwa na elimu ya kutosha. Kulikuwa na wafanyabiashara katika kanisa hili, kama nitakavyokuonyesha. Labda huenda umesahau baadhi ya masomo yako ya kuvutia kutoka kitabu cha Matendo.

Kwa hivyo, kwa kuwa tunazungumzia Wafilipi, kwa nini tusiende kisha kusoma kuhusu kile Luka anachosema kuhusu Filipi, mji ambao Wafilipi wataandikiwa? Hebu tuangalie Matendo sura ya 16 kutoka mstari wa 11 na tuangalie baadhi ya historia hii. Kwa hivyo, tukianza safari, Luka anaandika, kutoka Troa, tulifunga safari ya moja kwa moja hadi Samothrake na siku iliyofuata hadi Neapoli, na kutoka huko tukaenda Filipi, mji tunaouzungumzia hapa, ambao ni mji mkuu wa wilaya ya Makedonia na koloni ya Warumi.

Paulo ana haki ya historia. Tulikaa katika mji huu siku kadhaa, na siku ya Sabato, tukaenda nje ya malango kando ya mto ambapo tulidhani kulikuwa na mahali pa kusali, tukaketi na kuzungumza na wanawake waliokuwa wamekusanyika. Huenda ikakuvutia kujua kwamba walipata fursa ya kuzungumza na baadhi ya watu, na ni baadhi ya wanawake waliokuwa pamoja ambao waliweza kuingiliana nao kwanza.

Mmoja aliyetusikiliza alikuwa mwanamke mmoja jina lake Lidia kutoka mji wa Thiatira, ambao ni kutoka Asia Ndogo, Uturuki ya leo, muuzaji wa nguo za zambarau ambaye alikuwa mcha Mungu. Bwana akaufungua moyo wake, asikilize yaliyosemwa na Paulo, naye alipobatizwa nyumbani kwake pia, akatusihi, akisema, Kama mmeniona kuwa mwaminifu kwa Bwana, njooni nyumbani kwangu mkae, naye akatushinda. Kwa hivyo, mmoja wa waongofu wa kwanza huko Filipi alikuwa Lidia.

Tulipokuwa tukienda mahali pa kusali, tulikutana na msichana mtumwa aliyekuwa na pepo wa uaguzi, akawapatia wamiliki wake faida nyingi kwa kutabiri. Alimfuata Paulo na kuuliza, akipiga kelele, "Watu hawa ni watumishi wa Mungu Aliye Juu Zaidi, wanaowatangazia njia ya wokovu, na akaendelea kufanya hivi kwa siku nyingi." Paulo, akiwa ameudhika sana, akageuka na kumwambia yule pepo, "Nakuamuru kwa jina la Yesu Kristo, umtoke." Naye akamtoka saa ile ile.

Angalia kilichokuwa kikiendelea hapa. Ilikuwa mahali ambapo kulikuwa na shughuli za kiroho. Nilikuambia tu kwamba kulikuwa na uchawi, kulikuwa na unajimu, kulikuwa na kila aina ya desturi za kipagani, na mtu alikuwa akifanya uaguzi na kupata pesa nzuri kutokana na hilo.

Lakini wamiliki wake, wale wajakazi, walipoona kwamba tumaini lao la kupata faida limetoweka, wakawakamata Paulo na Sila na kuwakokota hadi sokoni, kama nilivyowaonyesha hapo awali mbele ya watawala, na walipompeleka kwa mahakimu, wakasema, Watu hawa ni Wayahudi, nao wanavuruga mji wetu. Wanatangaza desturi ambazo si halali kwetu kama nani? Kama Warumi kuzikubali au kuzifuata? Unajua nini? Huu ni mji wa Kigiriki, lakini ulikuwa umekuwa koloni la Kirumi, nao walikuwa wakionyesha kiburi chao kama Warumi mbele ya mahakimu wa Kirumi. Umati wa watu ulijiunga na kuwashambulia, na hakimu mmoja akawararua nguo zao na akaamuru wapigwe kwa fimbo. Walipokwisha kuwapiga viboko vingi, wakawatupa gereza, wakamwamuru mlinzi wa gereza awalinde salama.

Baada ya kupokea amri hii, aliwaweka gereza la ndani na kuwafunga miguu yao kwenye mikatale. Loo! Kwa hivyo, Paulo na Sila watafungwa gereza, lakini fikiria ni jambo gani litakalotokea? Unafikiri wanatakiwa kukaa pale na kusema, sasa tumefika katika mji unaoitwa Filipi, tunao waumini, tunaambiwa walikutana na wanawake huko, tunaambiwa kwamba watu hawakuwa na raha kwamba hawa jamaa wanatetea kitu tofauti na desturi zao na pia walijivunia kudai kwamba desturi zao za Kirumi zilikuwa zikibadilishwa.

Paulo aliingia hapa. Ukristo utapandwa hapa, na ni hapa ndipo baadaye Paulo ataelezea na kutupa kidokezo cha kuelewa kwamba kanisa hili katika mji huu, likiwa na wanawake wengi mashuhuri wanaocheza katika kanisa hili, wanaofanya kazi kikamilifu katika kanisa hili, litakuwa mojawapo ya makanisa anayoyapenda zaidi. Hii itakuwa barua ya kirafiki zaidi ambayo Paulo ataandika kwa kanisa lolote linaloitwa Wafilipi.

Wafilipi katika kitabu cha Matendo. Mojawapo ya mambo tunayoyaona kuhusu Wafilipi na Filipi kama ilivyotajwa katika kitabu cha Matendo ni kwamba hakuna chochote katika simulizi la Luka kinachopingana au kupingana na kile tunachosoma katika maandishi na katika historia ya maendeleo yao. Pia tunaona jinsi ushirika unavyoonyeshwa katika Matendo na mateso yanavyoonyeshwa katika Matendo na Wafilipi, yakiwa thabiti na hayapingani.

Mojawapo ya sifa nyingine tunazoziona tunapowatazama Wafilipi katika kitabu cha Matendo ni ukweli kwamba Lidia, mfanyabiashara kutoka Thiatira, alikuwa mtu mashuhuri ambaye angekuwa msaada mkubwa kwa kanisa la Filipi. Kwa hivyo sasa tunajua kitu kuhusu Wafilipi na utamaduni wa Filipi, na sasa tumeanza kuelewa jinsi Ukristo ulivyoingia katika utamaduni huu. Mikusanyiko ya wanawake ilimpa Paulo fursa, na Lidia akawaalika nyumbani kwake.

Kanisa linazaliwa. Paulo atafungwa jela wakati huu si huko Filipi bali huko Roma, na ataandika kutoka Roma kwa kanisa hili. Hebu tusome kile Hansen anachosema kuhusu mazungumzo haya na Matendo na Wafilipi.

Katika simulizi la ziara za Paulo huko Filipi karibu mwaka wa 49 BK, Matendo ya Mitume yanakamata kiini cha historia hii kwa kuelezea Filipi kwa usahihi kama koloni la Kirumi. Wakazi wa Filipi walionyesha fahari yao katika uraia wao wa Kirumi kwa kumshtaki Paulo na vyama vyake kwa kutetea desturi ambazo ni kinyume cha sheria kwetu Warumi kuzikubali au kuzitekeleza. Matendo ya Mitume 16 mstari wa 21.

Malalamiko ya Paulo kwamba yeye na Salus walitendewa isivyo haki kama raia wa Roma yalikuwa jambo muhimu, nami nitakuelekeza kwenye hilo baada ya dakika chache, pia yanaashiria heshima kubwa kwa uraia wa Roma katika koloni la Roma. Mojawapo ya faida za kuwa raia wa Roma ni kwamba huwezi kujaribiwa na kutendewa kwa njia ambayo si sahihi au isiyofaa, na Paulo, anapokuwa katika shida, anapenda kuwavuta vyura sahihi, na ingawa atasema mimi ni raia wa Roma. Raia wa Roma hawachomwi, na hivyo hilo litafanya kazi kwa niaba yake, na Hansen anavutia umakini kwenye ukweli kwamba ukiangalia yote hayo, hayo yanaendelea kuonyesha kwamba kwa kweli kile tulicho nacho katika Matendo ya Mitume na Wafilipi kinaendana.

Tukiangalia Matendo 18, Matendo 16, mstari wa 6 hadi Matendo 18, mstari wa 5. Singeweza kusoma hilo hapa, lakini nakuhimiza uliangalie. Linasimulia kuhusu Ukristo wa awali huko Filipi, na utaona jinsi kanisa linavyohusika katika shindano hili. Unaanza kuelewa baadhi ya historia niliyokupa hapo awali.

Hapa si mahali rahisi. Kuna ushawishi wa Kirumi lakini pia kuna shughuli nyingi za kidini. Kuna vipengele vingi vya fumbo katika jinsi watu wanavyoishi maisha yao.

Pia kulikuwa na makampuni mengi ya biashara katika jiji hili. Kanisa litakutana nyumbani kwa Lydia, kama Luke alivyotuambia. Wanawake watachukua jukumu muhimu katika kanisa hili, na hatutaki kupuuza jukumu la wanawake katika kanisa.

Wanawake katika kanisa la Filipi na jukumu lao hapa litakuwa muhimu sana kiasi kwamba baadaye tunapofikiria kuhusu 2 Wakorintho, Paulo akiandika 2 Wakorintho, Paulo atajivunia ukweli kwamba kati ya makanisa aliyofanya kazi nayo, ni makanisa ya Makedonia. Tunayajua makanisa ya Makedonia tu kama makanisa ya Filipi na Wathesalonike. Watakuwa wakitoa, na watakuwa wakarimu sana katika kumsaidia Paulo hata kutokana na umaskini.

Akisisitiza uhusiano alionao na jamii hii. Labda tunapokuwa na wanawake wengi kanisani, huwa wakarimu zaidi. Wachungaji wa siku hizi watakuambia hilo.

Wanawake wanapokuja nyumbani kwa misheni, kwa kawaida huja na kitu. Huenda wanaume hata wasije huko. Lakini tafadhali, ikiwa wewe ni mchungaji anayefuatilia mfululizo huu wa masomo, usiwaelekee wanawake ili upate zawadi zaidi.

Hilo silo jambo linalozungumziwa hapa. Jambo linalozungumziwa hapa ni kwamba kanisa lilikuwa na ukarimu. Kulikuwa na wanawake wengi kanisani mwanzoni, na wangejenga uhusiano mzuri sana na Paulo.

Paulo ataandika kwingineko kuonyesha nguvu ya uhusiano aliojenga na kanisa la Filipi. Basi, usishangae, tunapopitia barua kwa Wafilipi, ni furaha na hisia ngapi zinazotokana na maandishi ya Paulo ili kuthibitisha jinsi alivyunganishwa kihisia na kanisa hili kwa njia chanya. Tukiangalia barua hii, hebu tuangalie haraka tukio la barua hii.

Kama tuna historia hii ya jumla, ni mambo gani mengine yanayoweza kumsukuma Paulo kuandika barua hii? Tunajua kwamba barua hiyo iliandikwa wakati Paulo alipokuwa gerezani, na pia tunajua kwamba hii ni mojawapo ya barua ambazo hazijawahi kupingwa kuwa ziliandikwa na Paulo. Kwa hivyo, ukifikiria barua za Paulo, unafikiria barua inayotoka gerezani. Wasomi hawabishani dhidi ya hilo kwa ujumla. Na kwa hivyo, ni mambo gani yaliyoendelea ambayo yatahitaji barua hii iandikwe? Na hata Paulo angekuwa wapi? Sitaki kuwa rahisi, na ingawa nilikuambia mapema kwamba nadhani Paulo anaandika kutoka Roma; nataka kukuelekeza kwenye ukweli kwamba kuna baadhi ya wasomi wanaosema kwamba Paulo hakuwa akiandika kutoka Roma; alikuwa akiandika kutoka Efeso.

Wengine wanasema kwamba alikuwa akiandika kutoka Kaisaria au Kaisaria, kulingana na jinsi unavyotamka neno hilo. Wasomi wengi, zaidi na zaidi katika miaka 10-15 iliyopita, wanabishania Roma kwa sababu ushahidi unaelekeza upande huo, na masimulizi ya kifungo tuliyo nayo kuhusu Kaisaria na Efeso ni mengi sana kiasi kwamba, au labda ni machache sana, niseme, kwamba hatuwezi kuhusisha barua hizi na hilo. Ushahidi haulingani, na ni njia ngumu ya kufafanua jinsi unavyoamua hili au lile, lakini ushahidi unaonekana kuelekeza moja kwa moja kwenye barua iliyoandikwa kutoka Roma.

Kwa hivyo, jambo la kuzingatia hapa: ikiwa Paulo anaandika kutoka Roma, kutoka gereza la Kirumi, anaandikia kanisa ambalo liko katika koloni la Kirumi. Hilo litaathiri lugha ambayo wakati mwingine itatumika katika Wafilipi kiasi kwamba baadhi ya maneno atakayotumia katika Wafilipi yatakuwa maneno ambayo Paulo hangetumia mahali pengine. Hilo linaonekana kutudokeza kwamba Paulo aliwajua hadhira yake, na anaishi katika muktadha ambapo anajua kwamba hii ni lugha ambayo wale walio Filipi pekee ndio wataielewa, na pia ni lugha inayopatikana kwa urahisi na kwa urahisi akilini mwa mtu aliyefungwa Roma.

Baadhi wamebishania kifungo cha Waefeso kwa sababu wanafikiri ukaribu uko karibu, lakini hoja ya ukaribu bado haiko sawa kwa njia nyingi. Kwa hivyo, kwa ajili ya hotuba hii, hebu tuchukulie kwamba Paulo anaandika barua hii kutoka gereza la Kirumi. Kusudi la barua hii ni nini? Kwa maneno mengine, kwa nini alikuwa akiandika barua hii? Naam, alikuwa akiandika barua hii kwa sababu Epafra au Epafrodito alikuwa akirudi, na Epafrodito alipokuwa akirudi Filipi, kulikuwa na fursa kwa Paulo kutuma barua kwa kanisa ambalo alilijali sana.

Kwa hivyo, Paulo anaandika hapa kuwajulisha marafiki zake wapendwa kuhusu hali ya kifungo chake. Alitaka wajue hali aliyo nayo Roma. Alitaka wajue baadhi ya watu mashuhuri ambao wamekuwa msaada mkubwa kwake.

Alitaka wajue kwamba, kwa kweli, kanisa la Filipi halikuwa limeacha kuwa huko, na alithamini sana hilo. Pia anataka kuwaonya dhidi ya hatari zinazosababishwa na baadhi ya wamishonari ambao huenda wakatembelea kanisa. Hawa ni wamishonari Wayahudi ambao wanapanga kutembelea kanisa.

Paulo alitaka kulionya kanisa lijue uwepo wao kwa sababu wanapokuja, tunajua kutoka kwa barua zingine za Paulo kwamba wanapokuja Wayahudi hawa, wanaingia ili kusababisha msukosuko kwa injili ya Paulo. Injili ya Paulo ni nini? Katika Kristo, Wayahudi na Mataifa wanaweza kuwa watu wa Mungu na kupata wokovu. Naam, Wayahudi wataingia na kusema labda hiyo ni kweli, lakini labda Mataifa wanapaswa kufuata mila za Kiyahudi ili kustahili.

Kwa hivyo, kama unaifahamu Wagalatia, unajua kuna masuala ya tohara na shughuli zote hapo. Kama ilivyo katika mfululizo huu wa mihadhara, tunazungumzia Wakolosai. Unatambua kwamba masuala ya Sabato na kila aina ya mambo, sikukuu, mwezi, malaika hawa wote, na baadhi ya vipengele vya fumbo vya Kiyahudi vyote vilikuwepo hapo.

Hilo ni jambo la kawaida wakati Wayahudi wanapokuja kudhoofisha huduma ya Paulo. Na hapa, hatuonekani kufikiria kwamba tayari kulikuwa na hawa watu kanisani wakisababisha tatizo, lakini inaonekana kwamba Paulo anatarajia kwamba watakuja, na anajaribu kuwasaidia kujenga kuta za kujilinda dhidi ya ushawishi wao. Kwa hivyo bila shaka, wale watakaokuja wakijaribu kuwa na propaganda za Kiyahudi hawapaswi kuwa na nafasi ikiwa watu watapokea barua ya Paulo na kuchukua maneno ya Paulo kwa uzito.

Paulo anaandika ili kuliita kanisa lisimame imara na kusimama imara kwa kutumia lugha aliyotumia mahususi, ambayo tutaangalia tutakapoanza kuangalia maandishi. Anatoa wito wa umoja, na kwa Paulo, hata anafikia hatua ambapo atatumia lugha na kutoa wito wa mabadiliko makubwa ya mawazo ili kuweza kuwasaidia kuepuka mambo yoyote ambayo hawa Wayahudi watarajiwa wanaweza kuyaleta kanisani. Kusudi lingine la Paulo ni kukuza furaha na roho chanya mbele ya mateso.

Nilikuambia kwamba ni kanisa linalompenda sana Paulo. Wanamjali. Wana uhusiano mzuri sana naye, lakini yote haya wanajua kwamba yuko gerezani.

Wanajua hata mmoja wa wafanyakazi wenzao Apaphoritos alikuwa amemfikia Paulo. Baadhi yao wamekuja hata walipokuja Roma kwa ajili ya kumtafuta Paulo ili wampate. Ni wazi kwamba hawakuwa na raha na hali hiyo na walikuwa na wasiwasi sana kuhusu rafiki yao, ambaye alikuwa gerezani kwa ajili ya injili.

Fikiria kuhusu shindano hili na Paulo akigeuka na kusema usinihurumie. Nataka ufurahi. Kwa kweli nataka ufurahi kwa sababu ninateseka kwa sababu nzuri.

Paulo anataka kugeuka kuwa mtu aliyefungwa ili kuunda hali chanya na msisimko wa kutia moyo kwa jamii ya Kikristo ili wawe tayari kusimama imara kwa ajili ya injili na wawe tayari kufanya yote yanayohitajika ili kusimama na kuwa waaminifu, hata kama inamaanisha kwenda gerezani ili kudumisha roho hiyo hai. Eneo lingine ambalo si dhahiri ambalo wasomi hawajalisisitizia kwamba utafiti wangu mwenyewe unazingatia hili na ninajaribu kutaja mara nyingi sana ni jinsi Paulo anavyotumia lugha ya ukoo kuonyesha mshikamano. Paulo anataka kulifanya kanisa lielewe kwamba wao ni familia.

Wao ni jamii. Ni watu wanaoamini kwamba Mungu ndiye baba yao. Ni kaka na dada wanaohitaji kuwa pamoja, wanaohitaji kuishi pamoja.

Undugu ni mojawapo ya mambo muhimu. Kwa kweli, nimesema kwingineko kwamba undugu ni mojawapo ya lugha ambazo Paulo anatumia kukuza mshikamano kanisani. Hapa, anatumia lugha hiyo kimakusudi ili kuhakikisha wanaelewa kwamba uhusiano walio nao si kundi la wageni wanaokaa kwa muda. Wao ni ndugu na dada wenye hatima moja.

Ukiangalia kwa haraka barua hiyo, unaweza kuona baadhi ya marejeleo katika sura ya 2, mstari wa 12, katika sura ya 4, mstari wa 1. Mara tatu katika marejeleo haya, anawarejelea kama wapendwa, na kisha anawarejelea kama ndugu wapendwa mara saba. Anawaonyesha, na wakati mwingine hata anataka kujifanya aonekane kama aina ya mzazi kwao ili aweze kuvutia hisia hiyo ya uhusiano. Kabla hatujaingia katika barua ya Wafilipi, unaweza kutaka kuuliza ni nini kinachofanya Wafilipi kuwa tofauti na barua zingine za Paulo au ni tofauti? Hadi sasa, unaweza kunipata nikisema katika hotuba hii kana kwamba masuala na maswali yote kuhusu migogoro na migogoro na yote ambayo hayatumiki hapa.

Ndiyo, kwa kweli, ni kweli katika Wafilipi hatupingi uandishi wa Paulo, lakini je, ni kweli kwamba Paulo ana msimamo thabiti katika yote anayosema katika Wafilipi kama tunavyoona katika maeneo mengine? Hapana, kuna tofauti za lugha ambazo unaweza kupata, na kuna mifumo ambayo unaweza kupata ambayo inakuonyesha

kwamba kuna aina fulani ya tofauti kuhusu Wafilipi ambayo ni muhimu. Kwa mfano, katika Wafilipi, hakuna marejeleo wazi ya Agano la Kale hata kidogo. Katika barua zingine za Paulo, tuna marejeleo ya maandishi ya Agano la Kale.

Katika Wafilipi, hatuna. Labda sababu pekee ya hili kutokea ni ukweli kwamba huenda kusiwe na idadi ya Wayahudi kanisani, na kwa hivyo, dokezo la Agano la Kale linaweza kuwa gumu kwa Wagiriki hawa, ambao pia ni Warumi, kuelewa au kufuata, lakini hatuna marejeleo yoyote ya wazi ya Agano la Kale katika Wafilipi. Pia tunaona kwamba ukarimu wa kanisa katika Wafilipi hauhusiani na ukusanyaji wa Yerusalemu.

Paulo anataka kuwaonyesha kama kanisa la ukarimu tu. Kwa kweli, anazungumzia kuhusu wao kumsaidia, wao wakiwa pale kwa ajili yake, kwa ajili ya Paulo. Ukarimu wa Wafilipi ni njia yao tu ya maisha.

Kwa hivyo, anapotaka kufanya kile ninachokiita mojawapo ya shughuli zake kubwa za kuchangisha fedha kwa uaminifu na uaminifu katika 2 Wakorintho sura ya 8 na sura ya 9, angesema makanisa ya Makedonia yametoa kutoka kwa umaskini wao kwa uhuru. Na kwa kweli atawashambulia Wakorintho, na kuwafanya waonekane kama wao; Sijui jinsi usemi huu ulivyo katika lugha yangu; tafsiri halisi, mimi nina nguvu. Na kwa Kiingereza, una neno la hilo.

Na sijui kama unaiita ngumi au kitu kama hicho. Watu ambao hawatoi wana ngumi kali. Hawatoi hata kidogo.

Paulo anawakemea Wakorintho, akijaribu kuwakumbusha kwamba, tazama, hata Wamakedonia, hawa jamaa huko Filipi na Wathesalonike, wanapokuwa maskini, hutoa mengi sana. Ninyi mko pale tu na ngumi zenu hivi. Hamtaki kutoa, lakini hakuna anayewaomba mtoe kutokana na kile ambacho hamna.

Hakuna anayekulazimisha kutoa. Tunakuomba utoe kwa hiari. Paulo hahusishi ukarimu huko Filipi na ukarimu halisi au juhudi za kuchangisha fedha kwa ajili ya kanisa la Yerusalemu.

Hiyo ndiyo tabia yao. Wanapenda kutoa. Mojawapo ya mambo mengine unayotaka kuzingatia kuhusu barua zingine kutoka kwa Paulo ni kwamba barua hii ina maelezo chanya ya kifamilia.

Kuhusu barua zingine za Paulo, hebu turekebishe matatizo. Kuna msukosuko kanisani. Sasa, hebu tushughulikie hilo.

Nyinyi mnapenda kufanya hivi. Hili ndilo ninalotaka kuwatengenezea. Haya, nyinyi mnapenda. Baadhi ya watu wanaingia na kusababisha vurugu.

Baadhi yenu mnafanya hivi. Mtu analala na mke wa baba wa mtu, na nyinyi mmeridhika. Acha nishughulikie suala hilo.

Baadhi ya watu wanadai kuwa watu wa kiroho zaidi, au baadhi ya watu wanazungumzia sheria, na ninahitaji kurekebisha suala hilo. Hapana, Paulo anaandika kama barua ya familia hapa. Haya, ninyi ni marafiki zangu.

Nyinyi ni wanafamilia. Ninaelewa kile mmekuwa mkifanya. Mmekuwa wazuri kwangu.

Tufurahi. Tufurahi. Tufurahi.

Atatumia maneno furaha na furahi mara kadhaa katika barua hii. Na mwishowe, katika orodha hii ya vitu hapa ambavyo ni tofauti, Wafilipi wanatumia sifa na lawama na wito wa kuiga ili kukuza mtindo wa maisha unaoaheshimika na unaostahili. Alitumia mifumo maalum ya balagha ambayo tunaijua miongoni mwa Wagiriki na Warumi.

Hii ndiyo sababu ningelazimika kukujulisha misingi ya lugha ya kale ya Kirumi na Kigiriki ili kukusaidia kuelewa barua hii. Wazo la kutumia lawama na sifa ni kwamba kinachostahili kulaumiwa ndicho usichopaswa kufanya. Kinachostahili sifa ndicho kinachostahili heshima.

Kwa hivyo, akisema ni aibu hata kutaja kitu au kufanya kitu, inamaanisha kuwa ni hapana, hapana. Inastahili sifa. Hii ni heshima.

Inamaanisha endelea. Katika utamaduni huo, inakuwa motisha muhimu sana ya kukataza tabia mbaya na kukuza tabia nzuri. Baada ya kueleza sifa hizi nne, pia nataka kuwavutia kwenye jambo lingine.

Wasomi wamekuwa wakibishana kama tunapaswa kusoma Wafilipi kama barua moja au tunapaswa kuiona kama barua mbili. Kwa nini? Wasomi wanaona baadhi ya vipengele vya kuvutia ambavyo sisi, baadhi yetu, tunabishana navyo na kusema havina maana. Na kwa hivyo, kwa sababu wanasema hoja haina maana, wanaendelea kusema barua hii inapaswa kuonekana kama barua mbili, na kuna marejeleo mawili maalum.

Kati ya marejeleo haya mawili, moja liko kati ya sura ya 3, mstari wa 1 hadi wa 2, na lingine ni sura ya 10, mstari wa 10 hadi 20. Wasomi wanasema kwamba kuna mabadiliko ya ghafla kati ya sura ya 3, mstari wa 1 na 2. Mstari wa 1 unasomeka, hatimaye, ndugu, furahini katika Bwana kuwaandikia mambo yale yale. Sio shida kwangu, na ni salama kwenu. Na kisha sura ya 2 kutoka mstari wa 2, ghafla, inaanza kama kuwaangalia mbwa, kuwaangalia watenda maovu, kuwaangalia wale wanaokata viungo vya mwili.

Wasomi wanasema kwamba mgawanyiko huu mkubwa ni ishara kwamba herufi moja inaisha na nyingine inaanza au aina fulani ya utomatiki unafanyika. Au wataendelea kusema kwamba kutoka mstari wa 10 wa sura ya 4, salamu zilizochelewa si kitu ambacho kwa kawaida kinapaswa kuwa cha heshima, kwa hivyo mtu fulani aliweka hapo. Naam, hili ndilo jambo: wasomi wanapenda kubishana kuhusu kila kitu.

Kwa njia, tunahitaji kufanya hivi kwa ajili ya riziki. Na hivyo ndivyo tunavyofanya. Ni kweli kwamba katika balagha ya Kigiriki cha kale, hiyo kwa kweli ni mkakati wenye nguvu wa balagha.

Ili kukuza timu moja, acha iendelee, na watu wanapokufuata, unasimama tu na kubadilisha mada na kuelekeza akilini jambo muhimu unalotaka wasimame nalo au waepuke na waingie haraka. Kwa hivyo, wakati uleule unapopata umakini wao zaidi, unaingiza nyenzo za wakala ambazo unataka kuhakikisha wanazishikilia. Kwa hivyo, sasa tunagundua zaidi na zaidi kwamba mkakati huo wa balagha kutoka mstari wa 1 wa sura ya 3 na mstari wa 2 haupaswi kuwa wa kutatanisha.

Kama humshughulikii Paulo, hilo halipaswi kuwa tatizo ikiwa unashughulikia maandishi yoyote ya kale ya Kigiriki. Kuhusu swali la sura ya 4, mistari ya 10 hadi 20, ni maoni ya kuvutia tu. Nikiamua kutoa salamu au kitu kingine baadaye, tatizo ni nini? Je, Paulo ana ruhusa ya kufanya hivyo? Kweli, katika usomi, huwezi kutoa hoja rahisi sana.

Kwa hivyo, hivi ndivyo tunavyoshughulikia mambo kama haya. Tukipata mtihani ambao ni wa ajabu, tunatumia taaluma fulani katika uwanja wetu wa usomi unaoitwa ukosoaji wa maandishi. Katika ukosoaji wa maandishi, tunachofanya hapo ni kujaribu kutumia vigezo fulani vikali ili kubaini uhalisi wa mtihani fulani na nyongeza au upungufu unaowezekana.

Kwa baadhi ya nyongeza, tumetumia neno utomatiki kwa ajili yao. Wasomi ambao wametetea Waefeso Wafilipi sura ya 4, mistari ya 10 hadi 20 kuwa utomatiki wana hoja nzito, lakini hawawezi kutoa hoja nzito kwa msingi wa njia yetu ya kawaida iliyokubaliwa ya kuthibitisha kile kinachoaminika na kile kisichoaminika, yaani masomo ya ukosoaji wa maandishi au ukosoaji wa maandishi. Kwa hivyo, hiyo inaacha hoja hiyo ikiwa dhaifu sana.

Ni kusema tu kwamba mtu anasema jambo fulani, nami ninalisoma. Haina maana kwangu, na kwa sababu haina maana kwangu, nadhani mtu huyo hakulisema. Inakuwa hoja dhaifu. Ndiyo maana napenda kile Ben Witherington anachosema kuhusu hoja hiyo.

Anaandika katika maelezo yake ya hivi karibuni kuhusu Wafilipi, hatuna ushahidi wa kihistoria kwamba waandishi wa kale walihariri barua pamoja kwa njia duni na ya vipande vipande. Kwa kweli, tuna ushahidi wowote wa kihistoria kwamba hatuna ushahidi wowote kwamba waandishi walihariri barua za kibinafsi. Na Witherington anasema sijui hata moja.

Na samahani kwa makosa yangu ya kuandika kwenye skrini hapo. Kwa hivyo ndio, kuna mjadala huu, na siku hizi, mjadala unafifia, lakini nataka kuwavutia kwa hilo kwa sababu mjadala upo hai, haswa tunaposhughulika na wasomi wanaoegemea zaidi upande wa kiliberali. Wanataka kuwadharau Wafilipi na kusema ni barua mbili, na kwa sababu ni barua mbili, hatujui ni nani aliyeandika nani, na mtu fulani aliingia na kuzihariri.

Je, unataka kuwaita Paulo? Hatuna ushahidi wowote unaoonyesha kwamba mtu ana barua mbili zilizozihariri. Msingi pekee wa hoja hiyo ni kwamba ninazisoma, na hazionekani sawa. Je, hiyo ni hoja nzito ya kutoa? Kwa hivyo, acha nimalizie hili na wewe kuhusu mjadala wa utomatiki katika hotuba hii.

Hakuna ushahidi wa muktadha au hati au vinginevyo kuunga mkono nadharia ya utomatiki. Pili, nadharia hiyo inapingana na mfumo wa utendaji au njia ya utendaji wa kile tunachokijua kuhusu watomatiki. Watomatiki wa nyenzo wangependelea kujaribu kulainisha mambo.

Hazifanyi mambo kuwa magumu zaidi. Kwa hivyo, hoja hiyo inapingana na msingi wa hoja, na ninapaswa kusema mabadiliko makali ya sauti si tofauti na mikakati ya balagha ya balagha ya balagha, wanafalsafa, au, ukipenda, wazungumzaji wa hadharani wa ulimwengu wa kale. Kwa nini Paulo hapaswi kufanya kile ambacho wengine hufanya? Na kwa nini, bila ushahidi wowote wa maandishi, ushahidi wa maandishi, au ushahidi wowote unaoonekana kwa athari hiyo, tunapaswa kukubali au kujisalimisha kwa madai tu bila uthibitisho kwamba hizi ni barua mbili? Ndiyo maana tunaposoma barua hii au kuipitia, tutaipitia kama, kwa kweli, barua moja iliyoandikwa na Mtume Paulo kutoka gerezani la Kirumi kwa kanisa la Wakolosai, huko Filipi.

Acha nimalizie kipindi hiki kwa nukuu hii kutoka kwa Ben Witherington. Kuna maneno 1633 ya Wafilipi, ambayo yanaifanya iwe ndefu zaidi kuliko herufi za kawaida tunazopata katika Mafunjo ya kale kutoka Misri. Kwa viwango vya Pauline, hati hii ni fupi kiasi.

Kati ya maneno hayo, kwa kweli kuna 438, baadhi 42 hayapatikani mahali pengine popote katika Agano Jipya, na mengine 34 ni ya kipekee ndani ya wanandoa wa Paulo. Baadhi ya maneno haya ya kipekee yanaonyesha maudhui ya kipekee ya Wafilipi, ambayo yanahusisha marejeleo ya mwongozo wa Mfalme au nyumba ya Kaisari au uraia, ambayo ni kusema baadhi ya msamiati huu wa kipekee unaashiria

asili maalum ambayo Paulo anaandika na ambayo anaandika. Paulo aliandika, Witherington anapendekeza, na Paulo aliandika barua moja kama nitakavyowasilisha.

Katika maandishi ya Paulo kuhusu mji wa kipekee ambao tumeuangalia, Paulo anatumia msamiati tofauti. Shikilia wazo hilo. Paulo alikuwa akiandika kuhusu mji ambao hapo awali ulijulikana kama mji wa Kigiriki, lakini sasa wakazi wake pia ni raia wa Roma.

Alienda huko na kuhudumu, na kulikuwa na watu mashuhuri, na kulikuwa na idadi nzuri ya wanawake katika kanisa hili. Ana uhusiano mzuri sana nao. Yuko gerezani.

Anaandika ili kuwatia moyo. Anaandika ili kudumisha roho yao katika mateso. Anaandika ili kuwaonya kuhusu Wayahudi watarajiwa wanaokuja kusababisha matatizo kama wamishonari, na anawaita kwenye roho ya umoja.

Tunapochunguza kitabu hiki, kifikirie kama kitabu kimoja kilichoandikwa na Paulo kwa kanisa la Filipi. Shikilia wazo kwamba baadhi ya lugha ni tofauti ninapokusomea kutoka kwa nukuu ya Witherington, na tutakapokuja, tutaanzia hapo na kuingia kwenye jaribio. Asante sana kwa kuanza nasi Wafilipi.

Natumaini tu kwamba katika mfululizo huu wa masomo ya Biblia kuhusu nyaraka za gerezani, utaendelea kujifunza nasi na kufurahia masomo haya kama somo kwa ajili ya akili yako, kwa ajili ya roho yako na kwa ajili ya maisha yako binafsi. Asante sana.

Huyu ni Dkt. Dan Darko katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Nyaraka za Gerezani. Huu ni kipindi cha 8, tukiwatambulisha Wafilipi.